

Avtonomija zobozdravništva za močnejšo skupno ZZS

Jure Poglajen, *dr. dent. med.*

Spodbujen z nedavnim dogajanjem v ZZS ter s prošnjami nekaterih kolegov in kolegic sem se po daljšem premisleku odločil, da kandidiram za imenovanje predsednika Odbora za zobozdravstvo Zdravniške zbornice Slovenije. Prepričan sem, da zmorem odbor voditi povezovalno v interesu naših članov in pacientov. Za to nisem ne premlad ne prestar, dobra popotnica pa je tudi moje humanitarno delovanje doma in v Grčiji, za kar sem lani prejel častni naziv Delova osebnost leta, ki jo razumem tudi kot priznanje slovenskemu zobozdravništvu v prizadevanjih za boljši jutri. Kot že rečeno, mnogi kolegi me že nekaj časa spodbujajo naj prevzamem aktivnejšo vlogo v ZZS, vendar o tem do pred kratkim nisem resno razmišljal. Zdaj sem se odločil in pred vami je moj program.

1. AVTONOMIJA

Urediti moramo razmerja in odnose znotraj in pokazati ZZS, da mislimo resno, da imamo vsebino, projekte in da se ne ukvarjamo samo sami s seboj in s kadrovanjem. Ponuditi ji moramo roko, dogovor, tudi pripravljenost za kompromise, predvsem pa pripravljenost za konstruktivno sodelovanje pod isto streho v našem skupnem domu. Najprej pa si moramo izboriti več organizacijske, prostorske ter finančne avtonomije. To terja aktivne pogovore in prizadevanja z novim vodstvom ZZS in posledično ustrezne spremembe statuta ZZS. Zastaviti si moramo časovni okvir. Verjamem, da samostojna Zobozdravniška zbornica še ni pravi odgovor na sedanje stanje. Našo odzivnost, učinkovitost in praktičnost za člane lahko povečamo tudi v skupni zbornici. Skupaj z zdravniki smo močnejši sogovornik državi, zavarovalnicam in drugim deležnikom. ZZS ima javna pooblastila, ki jih izvaja v imenu države. Morebitna nova Zobozdravniška zbornica teh pooblastil ne bo podedovala in velika verjetnost je, da jih tudi nikoli ne bo dobila. Tako bi zaradi ihta in populizma pustili slovenske zobozdravnike brez ustrezne zaščite in bi država sama prevzela vlogo zbornice v izvajanju pooblastil. Ne želim prevzeti te odgovornosti, zato se zavzemam za močno ZZS in še močnejšo vlogo zobozdravništva v njej.

2. KOMUNIKACIJA Z MEDIJI

O zobozdravnikih se redkokdaj piše ali poroča, še bolj redko pa se o nas pove kaj dobrega. Zato je nujno javnosti pokazati pozitivne zgodbe našega ceha in tako izboljšati naš ugled. To pomeni projekte za paciente, uporabnike naših storitev. Dobro in pogosto ter ciljano javno nastopanje na tv, radiju, v tiskanih mediji in na internetu je ključ do izboljšanja klavrne javne podobe, ki jo uživamo sedaj. Večino teh vrlin se da naučiti z dobrim tečajem retorike, vajami in rednim pojavljanjem v medijih. Pri odgovarjanju na medijske izzive si je treba vzeti čas, ne hiteti, marveč odgovoriti premišljeno samozavestno. Verjeti moramo v to, kar sami govorimo, šele tako bomo imeli možnost, da nam verjame tudi javnost.

3. IZBOLJŠANJE JAVNE PODOBE

Brez res dobre PR službe pri ZZS, ki bo seveda na voljo tudi nam, bo to zelo težko doseči. Za vsak nastop v javnosti nam bo svetovala in usmerjala kako neko izjavo jasno artikulirati. Pa vendar PR ni vse kar potrebujemo za uspešen nastop in dobro javno podobo. Ključni smo ljudje, ki zastopamo ZZS. Brez nas in naše pripravljenosti dodatno se medijsko izobraževati, tudi najboljši PR

ne pomaga prav dosti. Kot predsednik OZB bi oblikoval posebno skupino kolegov, ki bi nas po potrebi zastopali v javnosti. Od novega vodstva ZZS bi zahteval sredstva za takšna izobraževanja in morda celo zaposlitev PR strokovnjaka posebej za zobozdravnike.

4. KOMUNIKACIJA S POLITIKO

Dejstvo je, da se danes skoraj nič pomembnega ne odloči mimo politike. Zato je treba z vladajočimi in opzijskimi vzpostaviti uradne in neformalne stike. Enako tudi s pristojnimi odbori Državnega zbora in Državnega sveta. Verjamem, da je mnogo poslancev in svetnikov pripravljeno prisluhniti našim predlogom, idejam in sporočilom. Prepričan sem, da se tudi s takšnim načinom da odpreti marsikatera vrata.

5. KOMUNIKACIJA S CIVILNO DRUŽBO

Ne samo politika in ZZS, tudi ostali del civilne družbe nam je potreben. Razna društva, nevladne organizacije, druge stanovske organizacije, tudi zdravstvene nege. Še posebej pa bi poudaril pomen sodelovanja s Slovenskim zdravniškim društvom in njegovo Stomatološko sekcijo, ki mnogokrat igra ključno vlogo pri delegiranju zobozdravnikov v razne državne inštitucije. Zdaj izgleda, kot da med nami in njimi ni prav nobene komunikacije, kaj šele koordinacije za skupno dobro slovenskih zobozdravnikov in pacientov.

6. KOMUNIKACIJA S SINDIKATI

Jasno je potrebno ugotoviti koliko zobozdravnikov je članov sindikata Dens in koliko jih je še vedno v Fidesu. Menim, da moramo sodelovati z obema. Dens se je vsaj v začetku izkazal za hitrejši servis zobozdravnikom. Ne vidim ovir, da tega ne bi zmogla tudi ZZS in njen OZB. Pod servis razumem tudi hitro pravno pomoč našim članom, zato bi se kot predsednik OZB zavzemal za dodelitev pravnika v krogu že zaposlenih, ki bi se ukvarjal le s pravnimi vprašanji zobozdravnikov in jim nudil pravno zaščito ter pomoč.

7. DAN ZA ZZS

Pripravljen sem biti osebno prisoten vsaj en dan na teden na ZZS v Ljubljani. Mnogi morda ne veste, vendar sem rojen Ljubljčan, v Ljubljani sem tudi hodil v šole. Brežice pa so le slabo uro oddaljene iz Ljubljane, tako da ni ovir glede moje dostopnosti ZZS.

8. POBUDE IN VPRAŠANJA

Naše člane je potrebno spodbuditi, naj aktivno sodelujejo v oblikovanju stališč OZB. Le tako bodo ZZS vzeli za svojo, jo cenili in spoštovali. Ugled in spoštovanje si moramo vedno zaslužiti in nikoli ne pride samo od sebe. Potrebno je jasno povedati vsem našim članom, da lahko kadar koli pridejo v stik s predsednikom ali člani OZB, svojo težavo obrazložijo in bodo lahko gotovi, da se bo OZB vedno zavzel, da se njihova težava reši, da se jim omogoči pravni nasvet in rešitev. Za ta namen bi odprl poseben portal "Vox populi" za vprašanja na ZZS, ki bi bila naslovljena na OZB. Pobude in vprašanja bi OZB redno obravnaval na svojih sejah in članom podal tudi odgovor.

9. ZBORNICA NA TERENU

Uvedel bi redna gostovanja OZB v razširjeni sestavi po Sloveniji. Za začetek vsaj Maribor in Koper. Tudi tako bi približali ZZS članom, slišali njihova mnenja, predloge in pobude. Ljubljana je res vsem najbližja, pa vendar bomo tako pokazali dobro voljo in pripravljenost prisluhniti našim članom na terenu.

10. KONTINUITETA DELA OZB

Vedno sem spoštoval moje predhodnike, ker verjamem, da so ne le storili veliko dobrega, temveč tudi, da imajo zaradi svojega preteklega dela tudi veliko izkušenj. Te izkušnje bi bile v mojem nadaljnjem delu zelo dragocene in vesel bi bil, če bi jih bil prejšnji OZB voljan deliti in me vsaj v začetku voditi čez vse čeri začetniških težav.

11. PROJEKTI

Do sedaj sem kot član ZZS opazil veliko projektov, ki bi jih ZZS organizirala za člane ali za naše paciente. Projekt "PRAVOČASEN PREGLED USTNE VOTLINE VAM LAHKO REŠI ŽIVLJENJE" je dobil tudi mednarodno priznanje. Naj omenim še projekte ob svetovnih dnevih ustnega zdravlja. Zavzemam se, da se ta in njemu podobni projekti nadaljujejo. Potrebujemo pa tudi nove projekte. Našim članom moramo pokazati, da ZZS ni le represiven organ, ki zgolj pobira članarino in grozi z odvzemi licenc. Organizirati moramo izobraževanja s področja komunikacije s pacientom, sprejemljivega marketinga. Le z izobraževanjem bomo lahko boljši in se ne bomo bali konkurence. Pacientom moramo ponuditi več, pokazati človeški obraz sočutja. Zdaj nas večina doživlja kot oderuhe, pogoltneže, nikakor pa nas večina niti ne uvršča med zdravnike. Angažirati moramo komunikacijske strokovnjake, učitelje retorike, ki bodo v prvi vrsti nas na ZZS naučili javnega nastopanja, primerne javne komunikacije. Kasneje bi lahko v okviru brezplačnih delavnic to ponudili tudi drugim članom. Denarja ima ZZS očitno dovolj, zato ne vidim ovir, da se takšni tečajji in projekti ne bi izpeljali.

12. SPECIALIZACIJE

Podpiram zamisel o novi specializaciji iz splošne ali družinske dentalne medicine. Spodbuditi je tudi potrebno ustanovitev katedre za družinsko dentalno medicino na MF v Ljubljani ter preveriti kakšna je praksa v EU, kar je povezano predvsem s priznavanjem takšne specializacije v tujini. Večina zobozdravnikov ni specialistov, kar nas v primerjavi z zdravniki postavlja v neenakopraven položaj že v začetku. Tu seveda nimam v mislih zgolj nižje plačilne razrede, ampak tudi ugled in splošno neenakopravnost med člani ZZS. Z novo in morda tudi nekoliko krajšo specializacijo bomo naredi dvoje. Prvo, izboljšali bomo izobrazbo naših zobozdravnikov in drugo, naredili bomo prve korake k večji enakopravnosti z zdravniki. ZZS bi tukaj lahko odigrala ključno vlogo pobudnika in bila motor tega razvoja. Da nova specializacija ne bi preveč motila delovnega procesa v ordinaciji predlagam, da bi se organizirala v obliki modulov, ki bi bili časovno omejeni na nekaj tednov. Tako našim članom ne bi bilo potrebno iskati nadomestne zobozdravnike za čas njihove odsotnosti. Tekom specializacije iz splošne dentalne medicine bi se specializanti lahko naučili vseh novih prijemov, teorij in tehnik v sodobni dentalni medicini in bili tako v koraku s časom. ZZS bi takšno specializacijo lahko gledala kot na več strokovnih izobraževanj skupaj in jih tako tudi ovrednotila z licenčnimi točkami. ZZS bi vodila seznam mentorjev, ki bi za to morali izpolnjevati določene pogoje in določila potrebno število kreditnih (licenčnih) točk za končno opravljanje specializacije. Vsekakor bi bilo vredno to zamisel preizkusiti med našimi člani in morda dobiti še kakšno novo idejo kako ta projekt tudi izpeljati, kakšne so pravne podlage, jih po potrebi spremeniti, dopolniti.

13. KONCESIJE

Koncesijski sistem kakršnega imamo v Sloveniji je preživet in deluje samo zato, ker se zobozdravniki stalno prilagajamo zahtevam zavarovalnic in naš glas ne velja prav nič. Splošni in področni dogovor nista dogovora temveč bolj načelo "vzemi ali pusti". Od kar sem zobozdravnik, vem za stalno nejevoljo kolegov koncesionarjev, ki se ves čas pritožujejo nad razmerami, ki pa se stalno slabšajo. Dejstvo je, da koncesionar dela zastoj. Namreč, ko poravnava vse stroške, mu za lastno plačo ne ostane nič ali bore malo. Da bi ta manjko nadoknadil, mora imeti tudi samoplačnike. Da o amortizaciji opreme sploh ne izgubljam besed. Mnogi naši kolegi so iz zasebnih sredstev reševali javne zobozdravstvene službe, nato pa z njimi imeli izgubo. Zato se nekateri kolegi zavzemajo, da vsaj na primarni ravni koncesij več ni. Da bi se zobozdravnika izvzelo iz relacije zavarovanec-zobozdravnik-zavarovalnica, saj zobozdravnik in njegovo osebje niso zavarovalniški agenti in ne večni dežurni razlagalci pacientovih pravic in, oprostite, kanta za kritiko zdravstvenega sistema in splošnih razmer v državi. Zdaj so mnogi odvisni od dobre ali slabe volje županov, kar tudi generira korupcijo. Zavzemam se, da ZZS poveča financiranje zobozdravstva, oz. poveča število programov, ki bi jih podelili zainteresiranim zobozdravnikom. Le na ta način

lahko skrajšamo čakalne dobe in povečamo dostopnost pacientom. Pri spreminjanju ali celo ukinjanju obstoječega koncesijskega sistema moramo biti izjemno previdni in premišljeni. Le tako bomo politiki lahko kompetentno predlagali rešitve, ki bodo dolgoročno vzdržne za zobozdravnike in paciente.

14. STANDARDI IN NORMATIVI

Zelena knjiga iz 1982 seveda sodi le še v muzej. O tem je bilo že toliko napisanega in izrečenega, zelo malo pa narejenega. Zavarovalnicam je potrebno takoj prepovedati uporabljati Zeleno knjigo kot osnovo za obračun in nabor storitev v zobozdravstvu. Nadomestiti jo je potrebno z novo. ZZS ima pri tem vlogo spodbujanja stroke, da to tudi nemudoma stori. Kajti če tega nismo sposobni sami narediti, potem imajo zavarovalnice prav, da uporabljajo staro.

15. OGLAŠEVANJE

Zavzemam se, da dikcijo v spremenjenem Kodeksu medicinske etike in deontologije prenesemo tudi zakonodajalcu, da jo kot takšno upošteva pri spremembi zakona. Tako nam bo tudi zakonsko dovoljeno oglaševanje naših storitev v javnosti. Nesprejemljivo je namreč, da nam kolegi iz tujine pred nosom postavljajo reklame, katere ne podležejo prav nobeni regulaciji in nam tako predstavljajo neloyalno konkurenco. Tukaj vidim tudi dejavno in regulatorno vlogo ZZS, ki bi po vzoru dobrih praks v tujini lahko vsako takšno oglaševanje potrdila ali zavnila na posebni zbornični komisiji.

16. DOLŽNOSTI PACIENTOV

Ne le pravice, tudi dolžnosti pacientov bi bile potrebne novih regulativ. Naj omenim samo dve. Če pacient redno vsaj enkrat na leto ne pride na preventivni pregled oziroma se ne drži zobozdravnikovih navodil, lahko izgubi pravico do storitev. In drugo: Če pacient vsaj dan pred dogovorjenim terminom tega ne odpove v primeru, da se ga ne utegne udeležiti, mora plačati nadomestilo za izpad dohodka. Takšne ureditve poznajo v urejenih sistemih in nimajo namena zaslužiti denar, temveč uvesti red v splošno zavest pacientov in večje spoštovanje njegovega časa.

17. POSODOBITEV STATUTA ZZS

Nemudoma je potrebno spremeniti togo ureditev ZZS. Že same volitve v skupščino ZZS so bolj kompleksne od volitev v Državni zbor. Tu si bom kot predsednik OZB prizadeval za poenostavitve sistema. Podpiram ureditev, da bi predsednika ZZS volili poslanci skupščine ZZS. Tako bi poslancem podelili večjo vlogo v ZZS in tudi ne bi bilo več vseeno, kdo je izvoljen v posamezni volilni enoti. Bodoči kandidati bi bili s tem načinom tudi bolj zainteresirani za volilno bazo.

18. SESTAVA OZB

Člane OZB bi poslancem zobozdravnikom predlagal v soglasju z njimi. Pri tem bi bil pozoren na pripravljenost za resno delo posameznega kandidata za člana OZB in seveda na regionalno ter specialno zastopanost v odboru. Na OZB seje bi redno vabil tudi podpredsednika skupščine in predsednike odborov v katerih delujejo zobozdravniki.

19. IZOBRAŽEVANJE ZOBNIH ASISTENTK

Kot vemo bo zadnja generacija izšolanih zobnih asistentk dopolnila 53 let. Mlajših ni. ZZS in OZB bi nemudoma sprožil pobudo o revitalizaciji programa zobne asistenke na srednji zdravstveni šoli, vsaj v Ljubljani.

20. REVIJA ISIS

Izkoristiti moramo prostor v našem glasilu, pisati več člankov, prispevkov, potopisov naših članov. Do sedaj je tega bilo premalo. Redne kolumne slovenskih zobozdravnikov bi bile dobrodošle.

21. PRIPRAVNIŠTVO

Stroške pripravništva mora urediti država. Potek in postopke pa ZZS in OZB. ZZS mora voditi seznam mentorjev in definirati pogoje za mentorstvo. Menim, da specializacija ni nujen pogoj za mentorstvo. Tu bi morale šteti izkušnje in možnost prenašanja znanja na mlajše kolege. Nedopustno je, da stažisti plačujejo mentorstva. Nedopustno pa bi tudi bilo, da bi mentorji to delo opravljali pro bono.

22. MEDNARODNO SODELOVANJE

ZZS deluje tudi preko povezovanja s sorodnimi stanovskimi organizacijami po svetu. Sam se bom zavzemal, da se takšno sodelovanje s ciljem izmenjave dobrih praks še okrepi. Pri tem imam v mislih sodelovanje na CED, FEDCAR, ERO, FDI, sodelovanje z regionalnimi zobozdravniškimi zbornicami. Mednarodnemu sodelovanju sem vedno priznaval veliko težo, saj mnogokrat poleg višje kakovosti našega dela prinese tudi dobro mero samokritike. Govorim aktivno špansko, srbsko, švedsko, angleško in nemško. Verjamem, da bo tudi to znanje pripomoglo k večji mednarodni aktivnosti ZZS in njenega OZB.

23. ZUP

Ker je predsednik OZB hkrati podpredsednik ZZS, potrebuje tudi znanje zakona o upravnem postopku, saj je kot podpredsednik ZZS lahko podpisnik uradnih aktov ZZS. Pripravljen sem opraviti ta izpit.

24. ŠTEVILO ZOBOZDRAVNIKOV IN ZAPOSLOVANJE TUJCEV

V obdobju 2008-2011 se je število aktivnih zobozdravnikov v Sloveniji povečalo za 100, na leto uvozimo skoraj 30 zobozdravnikov, kar je več kot za pol letnika študentov dentalne medicine. S sprostitvijo uvoza zobozdravnikov smo priča prvim nezaposlenim diplomantom ljubljanske fakultete. Direktorji zdravstvenih domov iz njim znanih razlogov na veliko zaposlujejo tujce. Potrebni bodo določeni ukrepi, da bomo lahko nadaljevali z regulacijo poklica, ki je bila v Sloveniji vsa leta ustrezna. Zbornica sama tega problema ne more rešiti, zato bi ustrezne ukrepe predlagali Ministrstvu za zdravje.

25. SODELOVANJE S SIDSIC

V naše delo je potrebno vključiti tudi naše bodoče kolege študente dentalne medicine, ki delujejo v SIDSIC. Izvedli so že nekaj uspešnih projektov od katerih naj omenim ZOBEK- ozaveščanje predvsem ranljivih skupin otrok glede ustnega zdravja. Projekt se širi in potrebuje podporo tudi ZZS.

26. SODELOVANJE Z ZAVAROVALNICAMI

ZZS bi se aktivno vključila v pripravo novih zavarovalniških produktov, ki bi pokrivali določene zobozdravstvene storitve, ki jih dosedanja zavarovanja ne. Izvajalci teh storitev bi bili člani ZZS. Ne želimo si zavajajočih zavarovalnih paketov za zobozdravstvo, ki spodbujajo dentalni turizem.

Brežice, 5. december 2016

Jure Poglajen, dr. dent. med.

MARKO

DOKTOR

